Het verbeteren van de toegankelijkheid tot geestelijke gezondheidszorg voor vluchtelingen in de eerstelijnsgezondheidszorg: Een systematisch overzicht van voorgestelde oplossingen in Europa

Haio: Joseph Yoran , U.G.
Promotor: De Maesschalck Stéphanie , U.G.
Praktijkopleider: DE PAUW Nathalie , FRANSEN Raf , VAN DE VELDE Kirsten

Context: In 2024 waren wereldwijd meer dan 122 miljoen mensen ontheemd als gevolg van conflicten, vervolging en geweld, waarvan bijna 38 miljoen erkende vluchtelingen. Vluchtelingen vertonen een hoog risico op psychiatrische aandoeningen, waarbij posttraumatische stressstoornis (PTSS), depressieve stoornissen en angststoornissen frequent voorkomen. Ondanks de aanzienlijke behoefte aan geestelijke gezondheidszorg onder vluchtelingen, ondervinden zij aanzienlijke obstakels bij de toegang tot deze zorg. Deze barrières omvatten taalbarrières, beperkte kennis over geestelijke gezondheid, culturele verschillen, sociaal stigma, structurele barrières , een beperkte kennis van beschikbare diensten, moeilijkheden bij het navigeren door zorgsystemen en een tekort aan zorgverleners die ervaring hebben met cultuursensitief werken. Aangezien de eerstelijnszorg vaak het primaire toegangspunt tot geestelijke gezondheidszorg voor vluchtelingen is, kan deze sector een cruciale rol spelen in de vroege detectie en behandeling van mentale problemen.

Onderzoeksvraag: Welke oplossingen zijn gekend om de barrières aan te pakken die de toegang van vluchtelingen tot geestelijke gezondheidszorg in Europa belemmeren?

Methode: Op 8 augustus 2024 werd een systematische zoekopdracht uitgevoerd in PubMed en Web of Science, gericht op studies die vanaf 2011 zijn gepubliceerd. De inclusiecriteria waren gericht op studies die barrières en oplossingen onderzochten voor het verbeteren van de toegang tot geestelijke gezondheidszorg voor volwassen vluchtelingen en asielzoekers die in Europa zijn hervestigd, met name binnen de eerstelijnszorg. Uiteindelijk werden 17 artikelen geïncludeerd in deze systematische review.

Resultaten: Er werden acht oplossingsdomeinen geïdentificeerd ter verbetering van de geestelijke gezondheidszorg voor migrantenpopulaties: (1) het inzetten van professionele tolken met specifieke training in geestelijke gezondheidszorg; (2) de ontwikkeling en implementatie van cultuursensitieve zorg modellen; (3) interculturele trainingsprogramma's voor zorgprofessionals; (4) peer-to-peer ondersteuning interventies; (5) psycho-educatieve initiatieven gericht op het verminderen van stigma en het vergroten van kennis over geestelijke gezondheid; (6) de toepassing van trauma-geïnformeerde zorgprincipes; (7) stapsgewijze zorgmodellen die de intensiteit van de interventie afstemmen op individuele behoeften; en (8) het gebruik van digitale toepassingen om de toegankelijkheid van geestelijke gezondheidszorg te verbeteren. Niet-gouvernementele organisaties (NGO’s) werden aangeduid als cruciale partners in het overbruggen van lacunes in het zorgaanbod.

Conclusie: Deze systematische review benadrukt de noodzaak van op maat gemaakte, cultureel sensitieve strategieën ter verbetering van de toegang tot geestelijke gezondheidszorg voor vluchtelingen binnen de eerstelijnszorg. Hoewel diverse veelbelovende interventies – waaronder tolkendiensten, psycho-educatie en interculturele training – zijn geïdentificeerd, blijven structurele barrières grotendeels onbehandeld. De bevindingen onderstrepen het belang van intersectorale

samenwerking en systeem hervormingen om duurzame en toegankelijke geestelijke gezondheidszorg te waarborgen. Toekomstig onderzoek dient zich te richten op de lange termijn evaluatie van de kosteneffectiviteit en schaalbaarheid van deze interventies, evenals op de praktische implementatie ervan binnen de eerstelijnszorg.